

1251 b 36: φιλόκαλος prevaja Schmidt kot „Liebhaber des Schönen“. Ali ni tu morda mišljen φιλόκαλος = „ljubitelj plemenitih ljudi“, podobna kot je npr. v MM φιλάγαθος = „tisti, ki ljubi dobrega človeka“ (1212 b 18—20)? S tem bi dobil tudi cel niz členov v 1251 b 35—36 globljo smiselno povezavo: „prijatelj svojcer“ — „prijatelj prijateljev“ — „prijatelj tovarišev“ — „prijatelj gostov“ — „prijatelj ljudi“ — „prijatelj plemenitih ljudi“: členi se stopnjujejo iz območja koristnega v območje plemenitega; pri zadnjem členu moment koristnosti povsem odpade, navzoč je samo še element plemenitosti; prijateljstvo doseže tu svojo najpopolnejšo obliko, saj ljubi prijatelja le, v kolikor je plemenit, ne glede na sorodstven in vse druge vezi.

Ob koncu bi izrazil samo še eno pripombo, ki zadeva sicer celotno Grumachovo zbirko, še prav posebej pa to knjigo: Ali se ne bi mogla redakcija — vsaj v primeru pseudoaristotelovih spisov — odločiti za dvojezično izdajo? Obseg knjige bi v tem primeru le malenkostno naresel (pri spisu „O vrlini“ le za štiri strani), knjiga pa bi neprimerno pridobila na svoji vrednosti in uporabnosti. Zlasti še, ker je tekst spisa „O vrlini“ sam po sebi le težko dosegljiv, saj se tiska navadno le kot appendix k Eudemovi etiki. Kakšen smisel imajo npr. predlogi tekstnih izboljšav k Susemihlovi izdaji (p. 140—141) za nekoga, ki mu Susemihlova izdaja Eudemove etike ni dosegljiva?

K. Gantar, Ljubljana.

MICHAEL GRANT, *Mythen der Griechen und Römer*. Kindler-Verlag, Zürich 1964, 642 strani (angleški izvirnik je izšel 1962 pri založbi Weidenfeld & Nicolson v Londonu).

Zanimanje za antično mitologijo je še danes presenetljivo živo; o tem priča med drugim cela vrsta mitoloških priručnikov, ki so v zadnjih letih preplavili knjižni trg. Tako so npr. v povojnih letih v Nemčiji že kar sedemkrat ponatisnili Schwabove „Najlepše antične pripovedke“, prevedene pa so bile tudi v več tujih jezikov, med drugim v slovenščino. V istem obdobju so — v nemškem jezikovnem področju — izšle F. Pfisterja „Götter- und Heldensagen der Griechen“ (Heidelberg 1956), v istem obdobju je K. Kerényi v čudovitih, s pesniškim zanosom navdihnenih knjigah „Die Götter- und Menschheitsgeschichten“ (Zürich 1951) in „Die Heroen der Griechen“ (Zürich 1958) „pripovedoval zgodbe iz antične mitologije odraslim“; izredne pozornosti je bil deležen tudi H. Hungerjev „Lexikon der griechischen und römischen Mythologie“, ki je v obdobju pičlih sedmih let (1953—1959) doživel kar pet izpopolnjenih izdaj. Ob vsej tej bogati izvorni žetvi so Nemci čutili potrebo, da prevedejo še tri mitologije iz angleščine: solidni in izčrpni H. J. Rose-jev „Handbuch der griechischen Mythologie“ (v dveh izdajah, München 1955 in 1961), „Griechische Mythologie“ znanega romanopisca R. Gravesa, ki se odlikuje ne samo po dramatsko napetem oblikovanju mitičnih fabul, ampak tudi po drznih in izvirnih interpretacijah (v štirih ponatisih v letih 1955—1963), in nazadnje še Michaela Granta „Mythen der Griechen und Römer“.

Naslov Grantove knjige pravzaprav ne ustreza popolnoma njeni vsebini, saj knjiga ne zajema samo mitologije, ampak tudi dobršen del antične literarne in kulturne zgodovine, spušča se na najrazličnejša znanstvena področja (arheologija, antropologija, etnologija), paralele antičnim mitom išče v Sibiriji in na Malaki, v centralni Afriki in v Latinski Ameriki, njen znanstveni spektrum pa se razteza tudi na številne renesančne, romantične in sodobne literarne in likovne metamorfoze antičnih mitov.

Vendar bi knjigo težko označili kot mitološki priručnik, prej kot nekaj zanimiv potpuri izbranih esejev z vseh področij antike. To, kar je njena največja odlika, je hkrati tudi njena slabost: miti so razvrščeni po kronološkem zaporedju literarnih obdelav. Avtor je zavrgel tradicionalno razvrstitev mitov po rodovnikih, ki izvira od antičnih mitografov in ki jo še danes uporablja večina mitoloških priručnikov; mite je nanizal po takšnem zaporedju, kot so dosegali svoje najbolj izklesane umetniške upodobitve, počenši z Iliado in Odisejo, Hesiodovo Teogonijo in homerskimi himni, preko antiških tragedij in Pindarovih od, preko heleni-

stičnih epov, Vergilove Eneide, Livijevih zgodb in Ovidovih Metamorfoz do poznatične epike. Tako dobimo sicer vzporedno lep vpogled v zgodovino antične poezije, toda precej nesistematičen pregled mitologije; saj se npr. prej seznanimo s padcem Troje in z Odisejevo vrnitvijo kot pa z miti o stvarjenju sveta in rojstvu bogov.

Tudi sicer se delu pozna literarno-zgodovinska metoda. Fabula vsakega mita se naslanja na parafrazo njegove najbolj dovršene pesniške obdelave (npr. Iliade, Odiseje, atiških tragedij, Eneide). In vendar v mitološki znanosti že od nekdaj velja nečelo, da ni tista varianta, ki je umetniško najbolj izklesana, tudi najbolj pristna; večkrat je kaka skromna notica pri obskurnem aleksandrinskem ali bizantinskem mitografu za osvetlitev pristnosti nekega mita dragocenejša kot npr. Homerjeva Iliada ali Euripidova Medeja.

Vendar vse te slabosti odtehta avtorjeva neizčrpna erudicija in razgledanost. Knjiga vzbuja vtis pestrega mozaika, njeno branje pomeni enkratno kulturno doživetje; poglavje o Odiseji sodi npr. med najlepše, kar je bilo kdaj napisanega o tem Homerjevem epu; seveda pa vsa poglavja ne dosegajo istega nivoja.

K. Gantar, Ljubljana.

ORAZIO BIANCO, *Terenzio, 'problemi e aspetti dell' originalità*, Edizioni dell' Ateneo, Roma 1962, p. VII + 248, l. 3000.

Kao što je poznato, Terencije je bio visoko ceñen kao klasik rimske drame, naporedo s Plautom, od svoega vremena pa sve do novijeg doba. U XIX veku rešeno je питање првенства међу њима двојицом: Плауту је признато прво место због веће оригиналности и животности. Али од тада се почело и с потцењивањем и омаловажавањем Теренција. Тек у наше време почела се одавати дужна правда и Теренцију.

Међу новијим књигама које показују ту тенденцију видно се истиче књига под горњим насловом.

Kao što видимо из садржаја, Орацио Бјанко после предговора и увода говори о уметничким идеалима Теренцијевим, о Теренцију у традицији римске комедије, о композицији његових комедија) где се мање-више задржава на свих шест комада) и о Теренцију као песнику.

О. Б., насупротив ранијем, погрешном схватању да је Теренције исувише Хелен, истиче да он ипак има много римских црта¹, да се он доста разликује од Менандра, свога главног узора; он наглашава особито Теренцијеву склоност ка хуманизму² и реалности³.

Међутим, наш аутор узгред примећује⁴ да није лако издвојити у Теренцијевим делима оно што је његово од онога што је он наследио од својих прет-

¹ „Terenzio vuole che le commedie greche siano adattate al gusto, ai costumi ed alle opinioni romane. Ciò non si consegue soltanto rifacendo le situazioni originali, ma anche tralasciando alcuni particolari della vita [attica o rendendoli più genericamente“ (p. 23—24).

² „Nel verso terenziano l'uomo è invece visto in rapporto all' umanità e la coscienza di quello che egli è (homo sum), non è la ragione di un limite, ma la condizione che gli fa sentire non estraneo tutto ciò che accade agli altri uomini“ (p. 229).

³ „L'umana comprensione, che è l'elemento fondamentale della visione terenziana della vita, è l'ideale drammatico di una maggiore aderenza alla realtà“ (p. 125).

⁴ „La difficoltà di intendere e valutare l'originalità artistica di Terenzio è evidente, se si considera che codesto senso di umanità, così diffuso poi nelle sue commedie, può esser derivato da un ritocco, sia pur lieve, di un personaggio o situazione dell'originale“ (p. 21).